

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්වවාගණනය කළ මතය

කහටගහ ග්‍රැෆිකි ලංකා සමාගමේ 2023 මාර්තු 31 දිනට මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2023 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් 2023 මාර්තු 31 දිනට මූල්‍ය තත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණයේ ආයතන සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 තත්වවාගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්වවාගණනය කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්වවාගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණයේ ආයතන සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, සමාගම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය සමාගම ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

සමාගමේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, සමාගමේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 විගණන විෂය පථය (මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම)

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇති වන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම් හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වේතනාන්විත මහභූරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මහභූරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාළත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම්වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව් කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය සහ අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ත ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ සමාගමේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේද යන බව ,

- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ සමාගමේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව සමාගම ක්‍රියාකර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායන් සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූල නොවීම

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායන් සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියේ 2.52 ඡේදය ප්‍රකාරව ඉඩදුන් අවස්ථාවන් වලදී හැර වත්කම් හා වගකීම් හිලවී නොකළ යුතු වුවද, සමාගමේ ගැණුම්කරුවෙකු විසින් ගෙවා තිබුණු රු.8,537,430 ක අත්තිකාරම් මුදලක් ගෙවිය යුතු ශේෂයක් ලෙස දැක්වීම වෙනුවට සමාගම වෙත ලැබිය යුතු මුදල් වලින් අඩු කර දක්වා තිබුණු අතර සැපයුම්කරුවන් 03 දෙනෙකු වෙත ගෙවූ රු.1,097,175 ක් වූ අත්තිකාරම් මුදල් ලැබිය යුතු ශේෂ ලෙස දැක්වීම වෙනුවට සැපයුම්කරුවන්ට ගෙවිය යුතු වටිනාකමින් අඩුකර දක්වා තිබුණි.	මෙම රු.8,537,430 ක මිලදී ගැණුම් අත්තිකාරම් මුදල මිනිරන් ගැණුම් කරුවකු වන Fujian Lufurun International Trade Co.Ltd ආයතනය සිය ඇණවුම මත ගෙවූ අත්තිකාරම් මුදලක් වන අතර එම මුදල ජංගම වගකීමක් ලෙස ගිණුම් ගත කිරීමට කළමනාකරණය තීරණය කර ඇත. භාණ්ඩ සැපයුම්කරුවන්ට හා උපකරණ අලුත්වැඩියා කරුවන්ට ගෙවූ අත්තිකාරම් මුදල ජංගම වත්කම් ලෙස ගිණුම් ගත කිරීමට කළමනාකරණය තීරණය කර ඇත.	කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායන් සඳහා වූ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති ප්‍රකාරව වත්කම් හා වගකීම් හිලවී නොකර වෙන වෙනම පෙන්වීමට කටයුතු කළ යුතුය.
(ආ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති 16 හි 79(ඇ) ඡේදය ප්‍රකාරව දැනට භාවිතා නොකරන රු.23,210,000 ක් වූ යන්ත්‍රෝපකරණ පිළිබඳව මූල්‍ය වාර්තාවල හෙළිදරව් කර නොතිබුණි.	රු.23,210,000 වන අක්‍රීය යන්ත්‍රෝපකරණ, ආරම්භ කිරීමට අපේක්ෂිත මිනිරන් කෞතුකාගාරයේ ප්‍රදර්ශනයට අපේක්ෂිතව වෙන්කර ඇති අතර එය මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හෙළිදරව් කිරීමට කළමනාකරණය තීරණය කර ඇත.	ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති ප්‍රකාරව භාවිතා නොකරන වත්කම් පිළිබඳ මූල්‍ය වාර්තාවල හෙළිදරව් කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

1.5.2 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේ මෙට්‍රික් ටොන් 7 ක මිනිරන් තොගයක් අවසන් තොගයට ගෙන නොතිබීම හේතුවෙන් තොග වටිනාකම රු.1,629,269 ක් අඩුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දක්වා තිබුණි. ඒ හේතුවෙන් වර්ෂයේ ලාභයද එම ප්‍රමාණයෙන් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.	මෙට්‍රික් ටොන් 7ක් වන තොගයක් භෞතික තොග සත්‍යාපනයට ඇතුළත් නොකිරීමේ දෝෂය හා රු.1,629,269 ක මූල්‍ය බලපෑම ඉදිරි ගිණුම් පිළියෙල කිරීමේදී නිවැරදි කිරීමට කළමනාකරණය තීරණය කර ඇත.	අවසන් තොගයේ නිවැරදිතාව මත සමාගමේ වත්කම්වල හා ලාභයේ නිවැරදිතාවයද තීරණය වන බැවින් අවසන් තොගය නිවැරදිව ගණනය කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.
(ආ) වර්ෂ කිහිපයක සිට ඉදිරියට ගෙන එමින් පැවති රු.3,387,101 ක් වූ ගෙවිය යුතු ආරක්ෂක වියදම් මුදල විධිමත් අනුමැතියකින් හෝ තහවුරු කර ගැනීමකින් තොරව, සමාලෝචිත වර්ෂයේ ආරක්ෂක වියදම් ගිණුමට බැර කරමින් ලියාහැර තිබුණි. මේ හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේ ලාභය සමාන වටිනාකමකින් වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි.	Alpex Network Security Ltd ආයතනය සහ සී/ස කහටගහ ග්‍රෑෆයිට් ආයතනය අතර ඇති කරගත් ආරක්ෂක සේවා සැපයීම් ගිවිසුමෙහි ඇතුළත් ආරක්ෂක වියදම් හා එම ආරක්ෂක සේවා ආයතනය විසින් ඉදිරිපත්කල ආරක්ෂක වියදම් බිල්පත් අතර පැවති වෙනස්කම් නිසා වැඩිපුර ගණනය කර තිබූ ආරක්ෂක වියදම් වසර ගණනාවක් තිස්සේ නොගෙවා එක් රැස් වී තිබුණි. පසු කාලයේදී මෙම ආරක්ෂක සේවා ආයතනය ඉවත් කිරීම නිසා මෙම ගෙවීම් තවදුරටත් ගිණුම් වල තබා ගැනීම අවශ්‍යතාවක් නොමැති බැවින් 2022/23 වර්ෂයේ ගිණුම් වලින් ඉවත් කිරීමට කටයුතු කර ඇත. එහිදී මෙම ගැලපීම අතීතයට බලපාන පරිදි ගිණුම් වලට ගැලපීම ප්‍රායෝගික නොවන නිසා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුව ප්‍රවර්ථන වර්ෂයට ගැලපීම් කර ඇත.	විධිමත් අනුමැතියෙන් වියදම් ලියාහැරීම සිදු කළ යුතු අතර කපා හැරීම නියමිත පරිදි ගිණුම්ගත කළ යුතුය.

1.6 ලැබිය යුතු ගිණුම්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
ලැබිය යුතු එකතු කළ අගය මත බදු වශයෙන් දක්වා තිබුණු රු.6,176,996 ක ශේෂ තහවුරු කිරීමට අවශ්‍ය තොරතුරු විගණනයට ඉදිරිපත් නොකෙරුණු අතර ශේෂය නිරවුල් කර ගැනීමට කටයුතු කර ද නොතිබුණි.	වර්ෂ ගණනාවක් තිස්සේ එකතුවෙමින් පවතින එකතු කළ අගය මත බදු ගිණුමේ ලැබිය යුතු ශේෂය දේශීය ආදායම් බදු දෙපාර්තමේන්තුව මගින් වරින් වර විගණන කටයුතු කර නිදහස් කිරීම සිදුකරනු ලබයි. වටිනාකම දේශීය ආදායම් බදු දෙපාර්තමේන්තුව සමග සාකච්ඡා කර මෙම ශේෂ නිරවුල් කිරීමේ කටයුතු වේගවත් කර ගැනීමට කළමනාකරණය තීරණය කර ඇත.	දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව සමඟ එකඟතාවයෙන් මෙම නිරවුල් කර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතු අතර ශේෂ තහවුරු කිරීමට අවශ්‍ය තොරතුරු විගණනයට ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

1.7 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය	
(අ) 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 40 වගන්තිය	සමාගම සඳහා විගණකවරයෙකු නොතිබුණි.	අභ්‍යන්තර පත්කර සඳහා කළමනාකරණ සේවා දෙපාර්තමේන්තුව අනුමැතිය ලබා දී ඇති නමුත් පවතින මූල්‍ය දුෂ්කරතාවන් නිසා අභ්‍යන්තර විගණකවරයෙකු අලුතෙන් බඳවාගෙන නොමැත.	විධිවිධාන ප්‍රකාරව අභ්‍යන්තර විගණකවරයෙකු පත්කර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.	
(ආ) 2021 නොවැම්බර් 16 දිනැති අංක 01/2021 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර වකුලේඛය හඳුන්වා දීමේ මෙහෙයුම් අත්පොතෙහි ඡේදය	2021 නොවැම්බර් 16 දිනැති අංක 01/2021 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර වකුලේඛය මගින් හඳුන්වා දී ඇති මෙහෙයුම් අත්පොතෙහි 6.6 ඡේදය	ගිණුම් වර්ෂය අවසාන වී දින 60 ක් ඇතුළත කෙටුම්පත් වාර්ෂික වාර්තාව හා මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණකාධිපති වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු වුවත් සමාගමේ 2022/2023 ගිණුම් වර්ෂයට අදාළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන හා කෙටුම්පත් වාර්ෂික වාර්තාව විගණනයට ඉදිරිපත් කර තිබුණේ 2023 නොවැම්බර් 13 දිනදීය.	2021/22 වර්ෂයේ විගණන කටයුතු අවසන් කර එම ශේෂයෙන් 2022/23 ගිණුම් වලට ගෙන ගිණුම් සකස් කළ යුතුව පැවති නිසා මෙම කටයුත්ත ප්‍රමාද විය.	වකුලේඛ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මූල්‍ය වාර්තා හා කෙටුම්පත් වාර්ෂික වාර්තාව නියමිත දිනට ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු.57,110,521 ක ලාභයක් වූ අතර ඊට අනුරූප ඉකුත් වර්ෂයේ ලාභය රු.11,085,760 ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.46,024,761 ක වර්ධනයක් නිරීක්ෂණය විය. විකුණුම් ආදායම රු.56,093,506 කින් වැඩිවීම මෙම වර්ධනයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවී තිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 හඳුනාගත් පාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
නියමිත දිනට විදුලි වියදම් නොපියවීම හේතුවෙන් සමාගමට රු.163,135 ක අධිභාරයක් ගෙවීමට තිබුණු අතර එය අලාභයක් ලෙස හඳුනා ගැණිනි.	රු.163,135 ක් වන විදුලි වියදම් මත වූ අධිභාර ගෙවීම පැවති අරමුදල් භිභතාවය නිසා කලට වෙලාවට විදුලි බිල්පත් ගෙවීමට නොහැකි වීම මත පැන නැගී ඇති අතර ඉදිරියේදී කලට වෙලාවට විදුලි බිල්පත් පියවීමට කළමනාකරණය තීරණය කර ඇත.	මනා මුදල් කළමනාකාරීත්වයක් තුළින් මෙවැනි පාඩු සිදු නොවීමට අවශ්‍ය පියවර ගත යුතුය.

3.2 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>කහටගහ පතලට අයත් අක්කර 26.5 ක් සහ අක්කර 6 ක ඉඩම් කොටස් දෙකක් සම්බන්ධයෙන් අයිතිවාසිකම් ඉදිරිපත් කරමින් බාහිර පුද්ගලයින් විසින් පිළිවෙලින් 2004 සහ 2007 වර්ෂ වලදී සමාගමට එරෙහිව නඩු පවරා තිබුණි. එසේ වුවද එම නඩු කටයුතු විගණන දිනය වූ 2023 මැයි 31 දින වන විටත් නිරවුල් වී නොතිබුණි. තවද, පතලේ සේවය කළ පුද්ගලයින් නිදෙනෙකුද ඇතුළුව 11 දෙනෙකු පතලේ භූමිය තුළ පිහිටි රූඩ් 8 යි පර්චස් 87 ක ප්‍රදේශයක් තුළ පිහිටි නිල නිවාසවල අනවසරයෙන් පදිංචි වී සිටින අතර අනවසර පදිංචිකරුවන් ඉවත් කිරීමට අමාත්‍යාංශ මට්ටමින් කටයුතු කර ඇතත් 2023 දෙසැම්බර් 31 වන විටද නිරවුල් කර ගැනීමට නොහැකි වී තිබුණි.</p>	<p>ආයතනයේ ඉඩම් වල අයිතිය පිළිබඳව නඩු කටයුතු දෙකක් කුරුණෑගල අධිකරණයේ විභාග වන අතර තවම එම නඩු කටයුතු අවසන් වී නොමැත. අනවසර පදිංචිකරුවන් ඉවත් කිරීමට ආයතනය විවිධ ක්‍රියාමාර්ග ගත් නමුත් තවමත් ඔවුන් බලහත්කාරයෙන් ආයතනයේ දේපල පරිහරණය කරමින් සිටී. එකී අත්පත් කරගත් දේපල වල ගස් කැපීම හා දේපල ඉවත් කිරීම මේ වන විට පොලිසියේ සහාය ඇතිව සම්පූර්ණයෙන්ම පාලනය කර ඇත.</p>	<p>සමාගම සතු දේපල නිරවුල් කර ගැනීමට අවශ්‍ය නීතිමය පියවර ගත යුතුය.</p>

3.3 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) ඉහළ කාබන් ප්‍රතිශතයකින් යුත් මිනිරන් කැණීම් කර මාසික නිෂ්පාදනය මෙට්‍රික් ටොන් 85 දක්වා වර්ධනය කර ගැනීමට සමාගම සැලසුම් කර තිබුණද සමාලෝචිත වර්ෂයේ මාසික සාමාන්‍ය නිෂ්පාදනය මෙට්‍රික් ටොන් 37 ක් වූ අතර මුළු නිෂ්පාදනය මෙට්‍රික් ටොන් 439.02 ක් වූයෙන් අපේක්ෂිත නිෂ්පාදන ඉලක්ක කරා ළඟාවීමට සමාගම අපොහොසත් වී තිබුණි.</p>	<p>මාසික ඉලක්කය වූ මෙට්‍රික් ටොන් 85 අපේක්ෂිත පරිදි ලබා නොගැනීමට ප්‍රධාන වශයෙන්ම හේතු වූයේ එකල පැවති දැඩි වර්ෂාපතනය හේතුවෙන් මිනිරන් වැඩපලවල් වතුරට යට වීමය. මෙම තත්ත්වය තුළ කම්කරුවන් මිහිතුළ වතුර ඉවත් කිරීමට යෙදවීම නිසා නිෂ්පාදන කටයුතු අඩාලවී මාසික නිෂ්පාදනයද අඩු විය. අනෙක් හේතුව වන්නේ දැනට පවතින මිහිතුළ සේවක සංඛ්‍යාව ඉලක්ක සපුරා ගැනීමට ප්‍රමාණවත් නොවීමත්, ආයතනයේ අයහපත් මූල්‍ය තත්ත්වය මත අළුතින් සේවකයන් බඳවා ගැනීම කල් දැමීමට සිදුවීමත්ය. කෙසේ නමුත් දැනට මෙම වැඩපලවල් යථා තත්ත්වයට පත්කර යන්ත්‍ර සූත්‍ර යළි සකස් කර ගනිමින් එම වැඩ පලවල්වල කැණීම් ධාරීතාව ඉහළ දමමින් පවතී.</p>	<p>ප්‍රායෝගික තත්ත්වයන් සැලකිල්ලට ගෙන සැලසුම් සකස් කළ යුතු අතර සැලසුම් ප්‍රකාරව කටයුතු කිරීමටද පියවර ගත යුතුය.</p>
<p>(ආ) මිනිරන් බනිජය සඳහා අගය එකතු කිරීමේ ක්‍රියාවලීන් සිදුකිරීම අරමුණු කර ගෙන සමාගමේ විද්‍යාගාරය ස්ථාපිත කර තිබුණද ඊට අදාළ කාර්යයන් කිසිවක් එහි සිදුකර නොතිබුණු අතර අපනයනය</p>	<p>මිනිරන් බනිජය සඳහා අගය එකතු කිරීමේ අවශ්‍යතාව ආයතනය හඳුනාගෙන ඇති නමුත් පවතින මූල්‍ය දුෂ්කරතාවය නිසා එම කටයුත්ත අත පසු වී ඇත. කෙසේ නමුත්, එම කටයුත්තේ නිරත වන දේශීය නිෂ්පාදකයන්ට මිනිරන්</p>	<p>මිනිරන් සඳහා අගය එකතු කිරීමේ ක්‍රියාවලීන් නොපමාව ආරම්භ කිරීමට අවශ්‍ය පියවර ගත යුතුය.</p>

සඳහා සකස් කරන ලද මිනිරන් සාම්පල තුළ අන්තර්ගත කාබන් ප්‍රතිශතය මිනුම් කිරීම පමණක් එහිදී සිදුකර තිබුණි. සමාගම වර්තමානය වන විට පියලි (Flake- කාබන් 97%-99%) සහ චිප්ස් (Chips-කාබන් 90%-92%) යන ආකාර වලින් පමණක් මිනිරන් අපනයනය කර තිබුණු අතර අගය එකතු කර නිමි හෝ අර්ධනිමි වශයෙන් නිෂ්පාදනයන් සිදුකර නොතිබුණි.

සැපයීම මගින් අගය එකතු කිරීමේ කාර්යයට ආයතනය වක්‍රාකාරයෙන් දායකත්වය සැපයීමට කටයුතු කර ඇත.

(ඇ) තොගයෙන් වැඩි ප්‍රමාණයක් එනම්, සියයට 57 ක් පමණ අඩු කාබන් ප්‍රතිශතයකින් යුත් මිනිරන් වලින් සමන්විත වී තිබීම හේතුවෙන් Flotation යන්ත්‍රයක් මිලදීගෙන, එය ආධාරයෙන් අඩු කාබන් සහිත මිනිරන්වල කාබන් ප්‍රතිශතය ඉහළ නංවා ආදායම වැඩිකර ගැනීමේ අපේක්ෂාවෙන් රු.මිලියන 20.3 ක ප්‍රතිපාදන සලසාගෙන තිබුණද 2023 දෙසැම්බර් 31 වන විටද එම අරමුණු ක්‍රියාත්මක කර නොතිබුණි.

අඩු කාබන් සහිත මිනිරන් වල කාබන් ප්‍රතිශතය ඉහළ නංවා ගැනීම සඳහා Flotation යන්ත්‍රය ස්ථාපිත කිරීමේ කටයුතු මහා භාණ්ඩාගාරයේද සහයෝගය ඇතිව ක්‍රියාත්මක කරමින් පවතී. මෙම යන්ත්‍රය 2024 වර්ෂයේ ස්ථාපිත කිරීමට කළමනාකරණය තීරණය කර ඇත.

ප්‍රායෝගික තත්ත්වයන් සලකා බලා සැලසුම් සකස් කළ යුතු අතර සැලසුම් ප්‍රකාරව කටයුතු කිරීමටද පියවර ගත යුතුය.

(ඈ) 2003 ඔක්තෝබර් 15 දිනැති ප්‍රතිපත්ති සම්පාදන සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්ගේ ලිපියට අනුව දොඩම්ගස්ලන්ද යොවුන් සේනාංක පුහුණු මධ්‍යස්ථානය වෙනුවෙන් අවශ්‍යය ඉඩ පහසුකම් කහටගහ පතලට අයත් ඉඩම්වලින් ලබා දීමට 2003 ඔක්තෝබර් 16 දින පැවති අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල රැස්වීමේදී තීරණය කර තිබුණි. ඒ අනුව 2003 වර්ෂයේ සිට වර්ෂ 03 ක කාලයක් සඳහා ඉඩම නිදහස් කර තිබුණද විගණිත දිනය වන විට එම කාලය වසර 17 ක් ඉක්මගොස් ඇතත් බදුකුලී ගිවිසුමකට එළඹීමෙන් හෝ බදුකුලී ගෙවීමෙන් තොරව පුහුණු මධ්‍යස්ථානය සඳහා ඉඩම පාවිච්චි කරනු ලබයි.

දොඩම්ගස්ලන්ද යොවුන් සේනාංක පුහුණු මධ්‍යස්ථානය වෙනුවෙන් ආයතනය බදු පදනම මත ලබා දුන් ඉඩම් වල බදු අය කර ගැනීම වසර 19 තිස්සේ ආයතනයේ කළමනාකරණය කටයුතු කර නොතිබුණි.

බදු කුලී ගිවිසුමකට එළඹීම සඳහා අදාළ පාර්ශව සමඟ එකඟතාවයකට පැමිණීමටත්, ගිවිසුම ප්‍රකාරව කටයුතු කිරීමටත්, හිඟ බදු කුලී අයකර ගැනීමටත් පියවර ගත යුතුය.

(ඉ) මිහිතුල සංවර්ධන කාර්යයන් අරමුණු කරගෙන පතලේ පළමු අඩි 1130 මට්ටමේ සිට අඩි 2000 මට්ටම දක්වා පිවිසුමට දෙවන පතල් වල (2nd shaft)

2වන ආවාටයේ කැණීම් කටයුතු ආරම්භ කිරීමට සැලසුම් කර තිබුණද අරමුදල් වල හිඟතාවය හා මිහිතුළ පැවති ජල ගැලීම් තත්ත්වය නිසා දෙවන ආවාටය කැණීමේ

සැලසුම් ප්‍රකාරව මෙහෙයුම් කටයුතු පුළුල් කර ගැනීමට පියවර ගත යුතුය.

ක මූලික කටයුතු වසර කිහිපයකට පෙර ආරම්භ කර, සමාලෝචිත වර්ෂයේ රු.මිලියන 8 ක ප්‍රතිපාදන සලසා තිබුණද ඊට අදාළ ඉදිරි කටයුතු සිදුකර නොතිබුණි.

කටයුතු කල් දැමීමට සිදුවිය. එමෙන්ම රු.ලක්ෂ 12 ක්ව පැවති විදුලි බිල ලක්ෂ 33 ඉක්මවා යාමද ආයතනයේ ආර්ථික තත්ත්වයට දැඩි ලෙස බලපා ඇත.

(ඊ)	සමාගමේ පොල් වගාවේ ආදායම වූ රු.1,736,036 වෙනම ආදායම් මූලාශ්‍රයක් ලෙස හඳුනාගැනීම වෙනුවට විවිධ ආදායම් ලෙස දක්වා තිබුණි. ඊට අදාළ වියදම රු.3,222,416 ක් වීමෙන් ඒ තුළින් වූ ශුද්ධ අලාභය රු.1,486,380 ක් විය.	අක්කර 102 පමණ වන පතල් භූමිය ආයතනය විසින් නඩත්තුකර පවත්වාගෙන යායුතු අතර වත්ත පවත්වාගෙන යාමේදී ලාභය (විවිධ ආදායම්) එහි නඩත්තු පිරිවැය ආවරණය කර ගැනීමට ප්‍රමාණවත් නොවේ.	ප්‍රමාණාත්මකව ආදායම් ලැබෙන මූලාශ්‍ර වෙනම හඳුනාගෙන ගිණුම්ගත කළ යුතුය. පොල් වගාව තුළින් ලාභ ඉපයීමට හැකි වන පරිදි කාර්යක්ෂමව මෙහෙයවිය යුතුය.
-----	--	--	---

(උ)	2006 වර්ෂයේ සිට භාවිතයෙන් ඉවත් කර තිබුණු සමාගමේ ජීප් රථය අළුත්වැඩියා කිරීමට හෝ අපහරණය කිරීමට කටයුතු නොකර සමාගම් භූමියේ නිෂ්කාර්යව ගාල් කර තිබුණි.	ජීප් රථය අලුත්වැඩියා කර ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය තීරණය කර ඇතත් පවතින මූල්‍ය දුෂ්කරතාවය නිසා අලුත්වැඩියා කටයුතු කරගැනීමට නොහැකිව ගාල් කර තබා ඇත. නුදුරු අනාගතයේදී අලුත්වැඩියා කටයුතු ආරම්භ කිරීමට කළමනාකරණය තීරණය කර ඇත.	මෙවැනි වත්කම් භාවිතයෙන් තොරව දීර්ඝ කාලයක් තබා තිබීමෙන් දිරාපත්වීමට ලක්වන බැවින් අළුත්වැඩියා කර පරිහරණයට හෝ අපහරණයට වහාම පියවර ගත යුතුය.
-----	---	--	---

3.4 මානව සම්පත් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
අනුමත කාර්ය මණ්ඩලය අනුව, සමාගම කොන්ත්‍රාත් පදනම මත බඳවා ගත යුතු 79 දෙනෙකුගෙන් යුතු කාර්ය මණ්ඩලයකින් සමන්විත විය යුතු වුවද, සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයට ස්ථිර කාර්ය මණ්ඩලය 40 ක්ද කොන්ත්‍රාත් පදනම මත 73 ක්ද, හා අනියම් කම්කරුවන් 07 ක්ද, ඇතුළුව කාර්ය මණ්ඩලය 120 දෙනෙකු විය.	2006 වර්ෂයේ වසා තිබූ පතල යළි ආරම්භකර නිෂ්පාදන කටයුතු ආරම්භ කිරීමේදී 2007 වර්ෂයේ පැවති තත්ත්වය සැලකිල්ලට ගෙන සේවකයින් 79 දෙනෙකුගෙන් සමන්විත කාර්ය මණ්ඩලය කළමනාකරණ සේවා දෙපාර්තමේන්තුව මගින් කොන්ත්‍රාත් පදනම මත අනුමත කර තිබුණි. නමුත් පතල වැඩිදියුණු වීමේ දී හා ඒ අනුව පතල පවත්වාගෙන යාමේදී පවතින අවශ්‍යතාව මත නව සේවකයින් බඳවා ගැනීම අනිවාර්යය හා අත්‍යාවශ්‍යම කටයුත්තක් වන බැවින් සේවක පිරිස පුළුල් කිරීමට කළමනාකරණය කටයුතු කර ඇති අතර නව කාර්ය මණ්ඩලය සකස් කර කළමනාකරණ සේවා දෙපාර්තමේන්තුවේ අනුමැතිය සඳහා ඉදිරිපත් කර ඇත.	අවශ්‍ය කාර්යමණ්ඩලය අනුමත කරගෙන ඒ අනුව සේවකයින් බඳවා ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.